

וובינר ארצי

הבנת הנקרא וכשירותים לשון

תקשורתיות

תשפ"ו

נג'ם ראבי

מפמ"ר עברית בקדם יסודי וביסודי

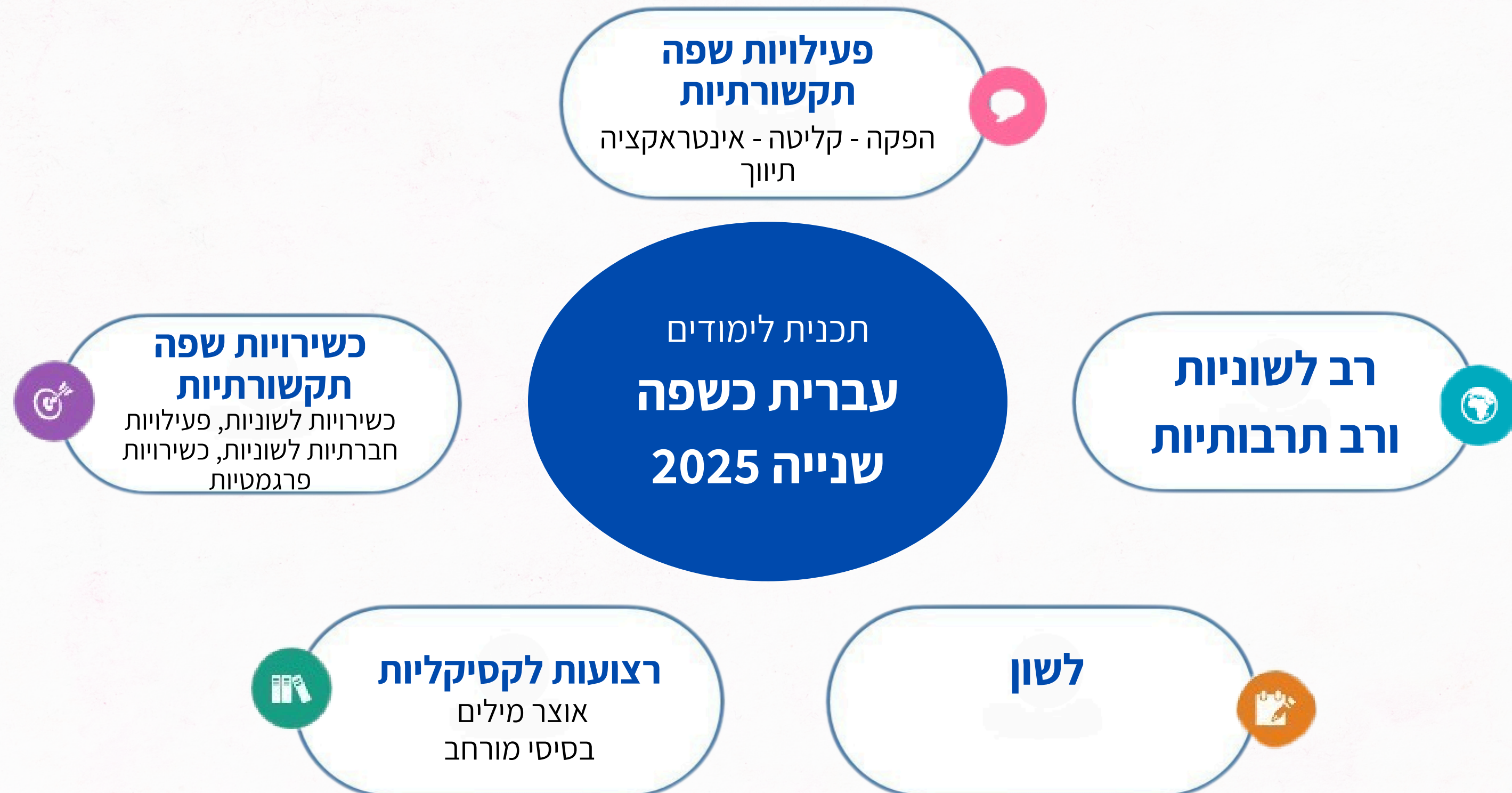
בחינוך הערבי

דוא"ל: nagamra@education.gov.il

נייד 0545362453

תוכנית הלימודים החדשה

ממעוף הציפור

אפקט כדור השלג

תלמיד מסוגל לקרוא טקסט 6-8 שורות הכולל אוצר מילים רלוונטי, להבין אותו ולענות על שאלות בעקבות הטקסט

אתגרים

- ✓ הצפה במטרות
- ✓ דחיסות רעיונית
- ✓ אוצר מילים ברמה גבוהה

הזדמנויות

- ✓ אוצר מילים
- ✓ קידום שטף קריאה
- ✓ מיומנויות בהבנת הנקרא
- ✓ ידע לשוני
- ✓ הבעה בכתב
- ✓ שאלות בממדי חשיבה שונים

שלבים במפגש עם טקסט

לאחר קריאה

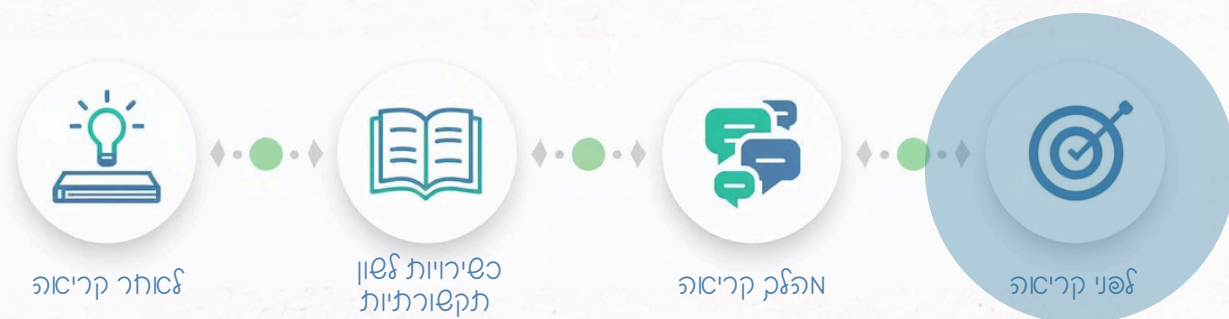
- ❄ כרטיס יציאה
- ❄ רעיון מרכזי
- ❄ יצירת מאגר מילים

מהלך קריאה

- ❄ קריאה מונחית
- ❄ קריאה דיאלוגית
(קשובה ומנוטרת הבנה)
- ❄ עצירות מתוכננות
- ❄ בטקסט
- ❄ אסטרטגיות להבנה

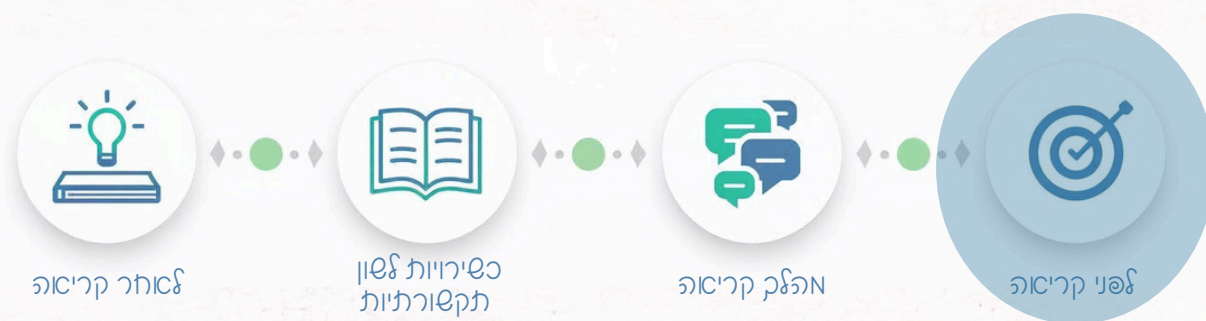
לפני קריאה

- ❄ כניסה לטקסט

שאלה 1: לפני קריאה

כניסה לטקסט

סוג הכותרת

חשוב לשמור על עולם נקי

מנקים את העולם

העתידי בידיים שלנו

עמדת הכותב	נושא	
✓	✓	שקופה
✗	✓	חצי שקופה
✗	✗	עמומה

שאלה סביב כותרת

למה לקרוא את הכותרת....

1. מה ציפיות הנושא של הטקסט?

2. האם יש ציפיות נכונות לטקסט?

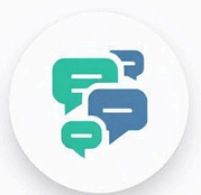
3. האם הכותרת צריכה או לא?

לאחר קריאה

כשירות לשון
תקשורת

מהלך קריאה

לפני קריאה

טקסטונים

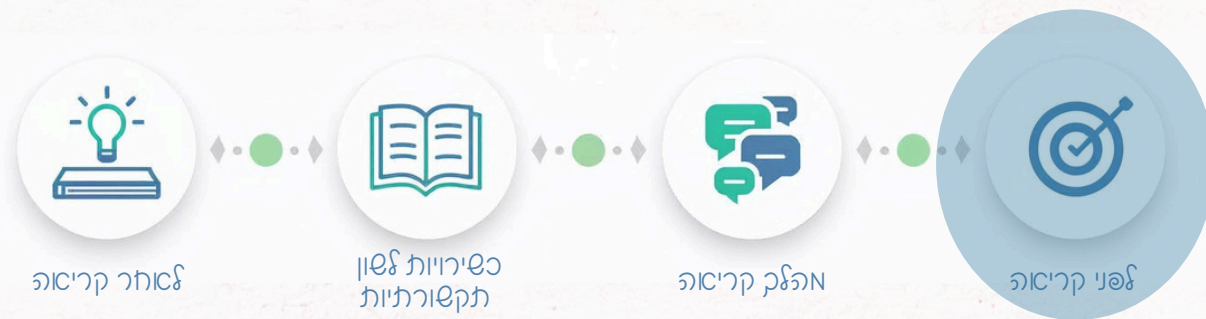
פריטי מידע נלווים לטקסט

טקסט קצר
המוסיף מידע

תחנות

ציאטרות,
נחונים מתמטיים
וכדומה

פירושי
מידע או
תראומים

טקסטונים

פריטי מידע נלווים לטקסט

3

להכין את הקורא
לקריאה

2

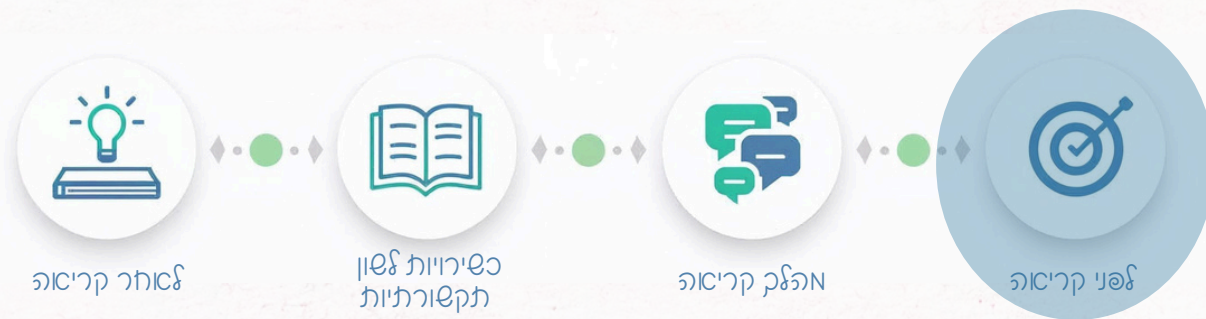

לעצור לקורא לנהל
מה יהיה הטקסט

1

לחת רחב על נושא
הטקסט

דוגמאות לסקסונים

אלון מצוי

זית

עץ

עץ יבֹקֶעֶץ. גזע העץ מתעבה מאוד עם השנים. עלי העץ דוקרניים ומשוננים כמו מסור. פרי העץ נקרא בִּלְזֵט, והוא משמש בעיקר מאכל לבעלי חיים.

עץ האלון המצוי גדל בעיקר בחורשים וביערות טבעיים, מהר חרמון ועד הרי יהודה.

עץ יבֹקֶעֶץ אחד משבעת המינים שְׁנִשְׁתַּבַּחָה בהם ארץ ישראל. גזע העץ עבה ומפותל, ויש בו חריצים וסדקים הנראים כמו קמטים. העץ מאריך ימים, והפרי שלו מתאים למאכל ולהכנת שמן איכותי. שמן עץ הזית שימש להדלקת המנורה בבית המקדש.

החתולה עליזה

סיפור מאת גלילה רון־פדר-עמית

לפניכם פרק מתוך הספר "ג'ינג'י" – המבצע להצלת הגורים" מאת הסופרת גלילה רון־פדר-עמית. ספר זה הוא חלק מסדרת הספרים "ג'ינג'י", שבה מסופר על חבֹבֶת ילדים בני שמונה שגרים באותו הרחוב בעיר ירושלים. הסיפורים מסופרים מנקודת מבטו של אודי, מנהיג החבֹבֶת, המכונה בכי חבריו "ג'ינג'י". הילדים עוברים יחד חוויות והרפתקאות מרתקות. בפרק זה תקראו על המפגש הראשון של הילדים עם החתולה עליזה. על המשך ההרפתקאות תוכלו לקרוא בספר "ג'ינג'י" – המבצע להצלת הגורים".

הכול התחיל כשֶׁרָפָאֵל, השכן המבוגר שגֵר ברחוב שלנו, ביקש שנאכיל את החתולים שלו במקומו. רפאל הוא חובב חתולים ידוע, והוא נוהג להאכיל את חתולי הרחוב בשכונה. "אני צריך לעבור ניתוח", הוא הסביר לנו כשִׁישַׁבְנוּ בסלון הדירה שלו.

תנועות נוער

חֲנִיכִים הם ילדים החברים בתנועת נוער, והם חלק מקבוצה שמדריך או מדריכה מובילים.

ייתכן ששמעתם על תנועות נוער ואולי אתם אפילו מכירים אותן מקרוב. אולי יש לכם אחים גדולים שחֲבֵרִים בתנועת נוער, ואולי מדריכים מתנועות נוער הגיעו לבית הספר שלכם והזמינו אתכם להיות חֲנִיכִים.

5 בתנועת נוער.

כיום תנועות נוער רבות פועלות בישראל, ואפשר להצטרף אליהן כבר מכיתה ד'. ההצטרפות לתנועת נוער אינה חובה, אלא בחירה אישית של כל אחד. מה מיוחד בתנועות נוער? מדוע יש ילדים שרוצים להיות חברים בתנועת נוער?

אוצר מילים

שיטות מיטביות להוראה ולמידה של אוצר מילים

- חשוב להשתמש בשפת אם כמשאב בהוראת אוצר מילים בשפה שנייה
- חזרות רבות על כל מילה מגבירות את הסיכוי לזכירתה
- חשוב לאפשר שימוש במילים בהקשרים משמעותיים עבור הלומדים
- לזכור שמתחילים בהטרמה ואז תרגול

סוף תיכון
כ- 5000 מילים

בין חשיפה לרכישת שפה

- לשליטה בקשר בין צורה למשמעות נדרשות 15 חשיפות או יותר
- בשפת ללומדים חייב להיות אוצר מילים נרחב המכסה 95%-98% מהמילים בשיח דבור או טקסט כתוב
- מילה אחת מכל 20 מילים אינה מובנת, בהקשר של טקסט בין 100 מילים יוצא אפוא 5 מילים.

סוף חט"ב
כ- 3200 מילים

חשיבות אוצר מילים

- חשוב ללמד אוצר מילים בכל שיעור
- להכיר מידע על כל מילה- ניצול הזדמנויות
- הכרת קולוקציות- צירופי מילים
- מנבא הצלחה אקדמאית

סוף יסודי
1200 מילים

דוגמאות לשאלות על אוצר חילים - עלד"ע תשכ"ה

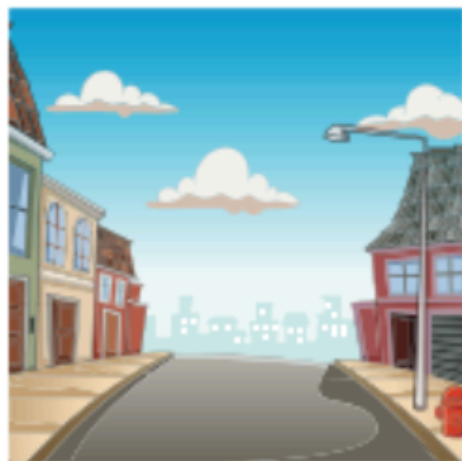
اختاروا الكلمة الملائمة لما يظهر
في الصورة.

סמנו את המלה שמתארת את מה
שרואים בתמונה.

22

- א.
- 1 ☐ נרות
 - 2 ☐ פרסים
 - 3 ☐ שקיות
 - 4 ☐ בקבוקים

- ב.
- 1 ☐ כתה
 - 2 ☐ מכונית
 - 3 ☐ רחוב
 - 4 ☐ פארק

לפניכם תמונה של איאן.

21

מה איאן עושה?

- 1 ☐ איאן מנקה.
- 2 ☐ איאן יושב.
- 3 ☐ איאן מפליג.
- 4 ☐ איאן רץ.

דוגמה לשאלה על אוצר מילים - עלד"ע תשכ"ה

20

أكملوا كل جملة بكلمة واحدة معناها هو
عكس الكلمة المشددة.

השלימו כל משפט במלה אחת שיש לה
משמעות הפוכה מהמשמעות של המלה
המדגשת.

דגמה
مثال

בשכונה שלנו יש פארק קטן, וליד בית הספר יש פארק גדול.

א. בערב הרחוב היה מלכלך, אבל בבקר הרחוב היה _____.

ב. לפני שנה הגיעו מעט אנשים ליום הנקיון, אבל השנה הגיעו
_____ אנשים ליום הנקיון.

קריאה מונחית

קריאה דיאלוגית, קשובה, מנוטרת הבנה

תהליך טקסט ועצירות מתוכננות

שאלה 2:
**מהלך
הקריאה**

תהליך טקסט ועצירות מתוכננות

כותרת משנה

- יום הנקיון בישראל
- ילדי כפר כנא
- ועוד.....

ציויות

ביום שלישי בשבוע שעבר קבלו כל הילדים מבית הספר בכפר כנא שקיות אשפה (קמא) גדולות. הם יצאו עם המורים לרחובות בכפר ואספו את האשפה שמצאו. באותו יום יצאו עוד ילדים מ-150 מקומות שונים בארץ כדי לאסוף אשפה. זה היה "יום הנקיון" בישראל. ביום הנקיון ילדים ומבגרים יוצאים לרחובות, לחופי הים, לפארקים ולמקומות בטבע כדי לנקות אותם.

פנ

מילה חדשה
מנחם
מילה נרדפת
הפקר

נקוס

יום הנקיון מתקיים בכל העולם. הוא התחיל מרעיון (פִּכְרָה) של אדם אחד מאוסטרליה ששמו איאן קירנן. לפני 30 שנים הפליג איאן בספינה שלו מסביב לעולם וראה שהים מלכלך מאוד. הוא חזר לביתו, הזמין את חבריו ואמר להם: "אני כל־כך אוהב את הים, אבל הים והחוף מלאים אשפה שאנשים זרקו. אנחנו חייבים לשמר על הים שלנו!"

עאלת ניהוי לפני המעור לפסקה האלה:
מה אלת חושה'ס? מה יהיה הפסקה האלה?

10 איאן וחבריו חשבו יחד מה אפשר לעשות והחליטו על יום נקיון בחוף הים בעיר שלהם. הם בקשו מאנשים לבוא ולעזר להם. אנשים רבים הגיעו ואספו מהחוף אשפה, כמו בקבוקים, ניירות ושקיות פלסטיק. ההצלחה הייתה גדולה.

מרכיבי השאלה

N ילדות מפתח

ק-0-פ

O א השאלה

קוראים את השאלה

יום הנקיון מתקיים בכל העולם. הוא התחיל מרעיון (פִּכְרָה) של אדם אחד מאוסטרליה ששמו איאן קירנן. לפני 30 שנים הפליג איאן בספינה שלו מסביב לעולם וראה שהים מלכלך מאוד. הוא חזר לביתו, הזמין את חבריו ואמר להם: "אני כל־כך אוהב את הים, אבל הים והחוף מלאים אשפה שאנשים זרקו. אנחנו חייבים לשמר על הים שלנו!"

לפי שורות 6–9, מה ראה איאן כאשר הפליג בספינה בים?

12

לכרטיסי ניווט של
מיצות השאלה סרקו

הכוונתן של מילות השאלה והגדרתן

איפה? לאן?

נחפש בטקסט
שמות של מקומות
או תיאורי מקום:
שם, כאן, פה.

מתי?

נחפש בטקסט
תיאורי זמן: אז,
בבוקר, בשבוע
שעבר, בשנה הבאה
וכיוצא באלה.

מי?

נחפש בטקסט
שמות של דמויות.

מה?

נחפש בטקסט
פריטים שונים.

למה? מדוע?

נחפש בטקסט
מילות קישור
המציינות סיבה
ותוצאה: כי, משום
ש, מכיוון ש, מאחר
ש, בגלל וכיוצא
באלה.

לאחר קריאה

כשירות לשון
תקשורת

מפלג קריאה

לפני קריאה

המזכירות הפדגוגית
למידה מצמיחה אדם

דוגמה לכרטיסי חילות שאלה

מלות שאלה

מי

מה

איפה
לאן

מתי

מדוע
למה

איך

איזה

מילות יחס

מילות קישור

מאזכרים

סימני פיסוק

שאלה 3:

כשירות
הלשון

מאזכרים

מאזכר הוא מילה או רכיב בה אשר חוזר למילה אחרת בטקסט. המאזכר מתאים תמיד במין ובמספר.

תואר הפועל	מילות יחס	כינויי גוף	כינויי רמז	כינויי שייכות
כק,	בה,	העיקר האף	זה, זו /	ספרי -
אכ,	לדמ,	שלישי:	זאת;	הספר שלי
ש	אצל,	הוא, היא,	אזה /	הנו -
	עליה	הם, הן	אזו	הבן שלי

חשוב: מאזכר הדרכ כאל לא יתרחק יותר מפי מן המילה המאוזכרת!

חילות קישור

מילות יחס

מילה המורה על קשר בין שני שמות עצם או בין פועל לשם עצם ויש לה נטייה לגופים. מילות היחס קובעות את הקשר בין המילים שהן מחברות.

מבחר של מילות יחס

ש
א
הא
לפני
אחרי
ז

ה
ע
לפי
N / מן
את

סימני ביסוק

נתמקד בארבע סימנים

”

מירכאות

האולת לציין ציבור
ישר או להפריד
מיצים מיונות מן
ההקשר הרחב
(כאן שנות, כינוי
וכיוצא באלה).

?

סימן שאלה

מורה על שאלה
מופיע לרוב עם
מיצות שאלה (אוי,
מתי, מי, כמה, למה,
איפה).

:

נקודתיים

מורות על פירוט
(כאן מילונות) או על
ציבור ישר.

●

נקודה

חותמת משפט;
אחרית של הפסקה
ארוכה בציבור.

מבחן דוגמאות מתוך מבחן עלד"ע

חילות קישור

יום הנקיון מתקיים בכל העולם. הוא התחיל מרעיון (פְּכֻרָה) של אדם אחד מאוסטרליה ששמו איאן קירנן. לפני 30 שנים הפליג איאן בספינה שלו מסביב לעולם וראה שהיום מלכלך מאוד. הוא חזר לביתו, הזמין את חבריו ואמר להם: "אני כל-כך אוהב את הים, אבל הים והחוף מלאים אשפה שאנשים זרקו. אנחנו חייבים לשמר על הים שלנו!"

ב. אנשים מכל העולם רצו לקיים יום נקיון במדינות שלהם _____
הסביבה שלהם תהיה נקיה.

סימני פיסוק

اكتبوا علامة الترقيم الملائمة في كل
مستطيل: نقطة ☐ أو علامة سؤال ☐

השלימו את הסימן המתאים בכל
מלבן: נקודה ☐ או סימן שאלה ☐

19

מאזכרים

בשורה 6 כתוב: "הוא התחיל מרעיון של אדם אחד..."
במלה הוא מתכונים –

11

- 1 ☐ מפני ש
- 2 ☐ כדי ש
- 3 ☐ אבל
- 4 ☐ רק

המורה אמרה לילדים בכיתה: "החלטתי לנקות את החצר" ☐

מי מוכן לעזור לי ☐ 2 מתי אתם רוצים לצאת לחצר ☐ 3

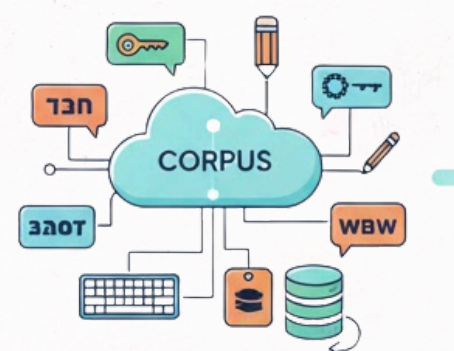
- 1 ☐ לחוף הים.
- 2 ☐ ליום הנקיון.
- 3 ☐ לאיאן קירנן.
- 4 ☐ לטיול מסביב לעולם.

זיהוי הרעיון המרכזי של הטקסט

יצירת קורפוס מילים

שאלה 3:
אחרי
הקריאה

שאלות שאלות

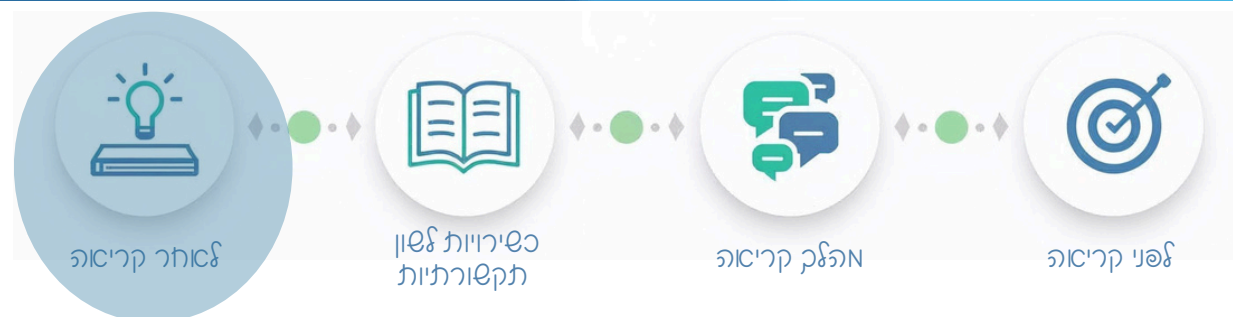
איך קובעים את הרעיון המרכזי של הפסקה?

עכשיו
קחו את כל המידע
שזיהיתם ותהירו
מלפני קצת שנים
את הפסקה.

שאלו את עצמכם:
מי עושה את הפעולה?
מה הם עושים?
מה התוצאה?

סמנו מילים חשובות:
שמות של אנשים
מקומות
פעולות מרכזיות

קראו את
הפסקה

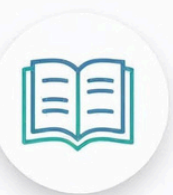

10 איאן וחבריו חשבו יחד מה אפשר לעשות והחליטו על יום נקיון בחורף הים בעיר שלהם. הם בקשו מאנשים לבוא ולעזר להם. אנשים רבים הגיעו ואספו מהחוף אשפה, כמו בקבוקים, ניירות ושקיות פלסטיק. ההצלחה הייתה גדולה.

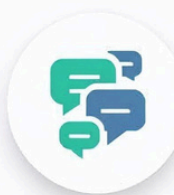
איך קובעים את הרציון המרכזי של הפסקה?

לפני קריאה

המחלק קריאה

כשירות לשון
תקשורתיות

לאחר קריאה

עכשיו

קחו את כל המידע
שביהיחם ותהוו
מלפני קצת עונות
את הפסקה.

עאלו את עמדתכם:
1- N' עולה את
הפועל?
2- N' הם עולים?
3- N' הם התוצאה?

סנו מילים חשובות:
מה של אנשים
מקומות
פועל חשובות

קראו את
הפסקה

איאן וחבריו עלו יום
ניקיון והציחו אנקות
את החוף של העיר.

1- איאן וחבריו
2- עלו יום ניקיון העיר
עלה
3- הציחו אנקות את
החוף.

איאן, חברים, יום
ניקיון, חוף העיר,
אנשים, האו, אסוף
אעלה, העיר.

ארגז כלים

להערכה מעצבת

ולהערכה עצמית

לאחר קריאה

כשירות לשון
תקשורת

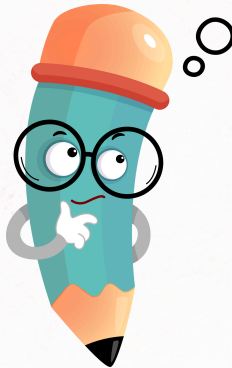

מהלך קריאה

לפני קריאה

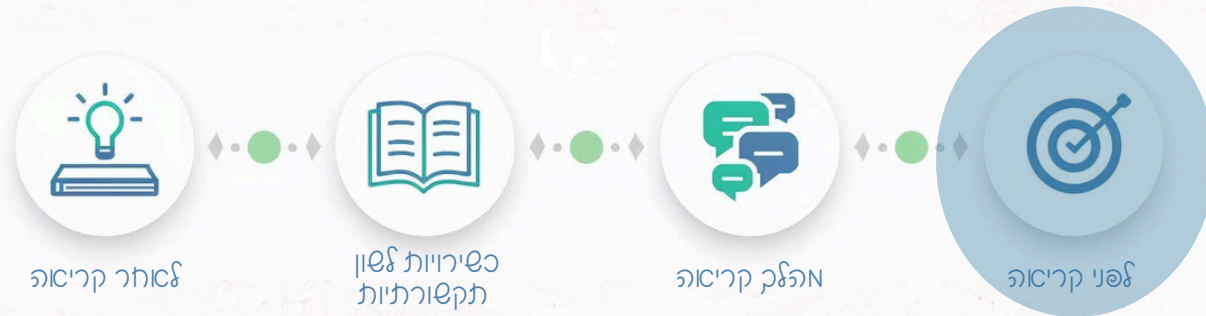
מודל יר"ל

אחרי שקראתי את הטקסט למנצחתי...	לפני הקריאה של הטקסט אני רוצה לעצת...	לפני הקריאה של הטקסט ינצחתי...
		

עוד דוגמאות...

חנקים את העולם עלד"ע תשפ"ה

10 איאן וחבריו חשבו יחד מה אפשר לעשות והחליטו על יום נקיון בחוף הים בעיר שלהם. הם בקשו מאנשים לבוא ולעזר להם. אנשים רבים הגיעו ואספו מהחוף אשפה, כמו בקבוקים, נירות ושקיות פלסטיק. ההצלחה הייתה גדולה.

זאת הייתה רק ההתחלה. אחרי ההצלחה הזאת איאן וחבריו החליטו על יום נקיון בכל אוסטרליה הגדולה. הרבה אנשים נקו את הסביבה שלהם: את חופי הים, את הרחובות ואת הפארקים. גם יום הנקיון הזה הצליח מאוד.

אנשים מכל העולם שמעו על יום הנקיון באוסטרליה ורצו לקים יום נקיון במדינות שלהם. הם רצו שהסביבה שלהם תהיה נקיה ונעימה. לאט לאט הקבוצה הקטנה של איאן וחבריו גדלה מאוד. היום מיליוני אנשים מ-120 מדינות מנקים את העולם ומלמדים אנשים אחרים איך לשמר על הסביבה. בכל המדינות האלה החליטו על יום נקיון קבוע פעם בשנה.

20 איאן הוא אדם אחד שהתחיל בנקיון של חוף הים ליד ביתו, והרעיון שלו הצליח למשך מיליוני אנשים בכל העולם, למשל את התלמידים מכפר כנא. איאן זכה בכרסים רבים על הדברים שעשה. אם אנחנו נשמר על הנקיון בכל מקום, הסביבה הנקיה תהיה הפרס של כלנו.

מאפייני הטקסט:

- כותרת - עמדה/ נושא
- מבנה - מס' פסקאות
- עולם תוכן/נושא
- לשון ודחיסות/אוצר מילים
- היצגים ויזאוליים

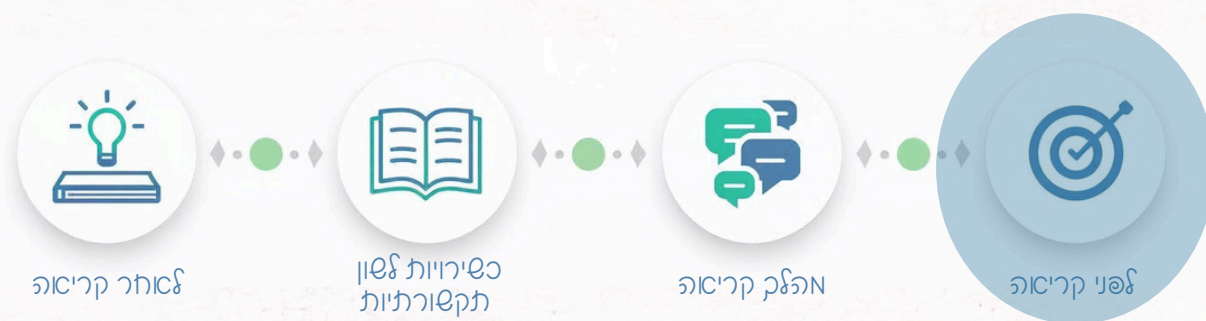
מנקים את העולם

ביום שלישי בשבוע שעבר קבלו כל הילדים מבית הספר בכפר כנא שקיות אשפה (قممات) גדולות. הם יצאו עם המורים לרחובות בכפר ואספו את האשפה שמצאו. באותו יום יצאו עוד ילדים מ-150 מקומות שונים בארץ כדי לאסוף אשפה. זה היה "יום הנקיון" בישראל. ביום הנקיון ילדים ומבגרים יוצאים לרחובות, לחופי הים, לפארקים ולמקומות בטבע כדי לנקות אותם.

ילדים מנקים רחוב בכפר כנא

יום הנקיון מתקיים בכל העולם. הוא התחיל מרעיון (فكرت) של אדם אחד מאוסטרליה ששמו איאן קירנן. לפני 30 שנים הפליג איאן בספינה שלו מסביב לעולם וראה שהים מלכלך מאוד. הוא חזר לביתו, הזמין את חבריו ואמר להם: "אני כל כך אוהב את הים, אבל הים והחוף מלאים אשפה שאנשים זרקו. אנחנו חייבים לשמר על הים שלנו!"

דוגמה - כניסה לטקסט

פעילות 1 - התהוות התמונות

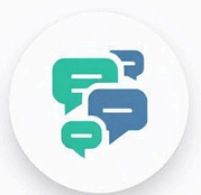

לאחר קריאה

כשירות לשון
תקשורתיות

מהלך קריאה

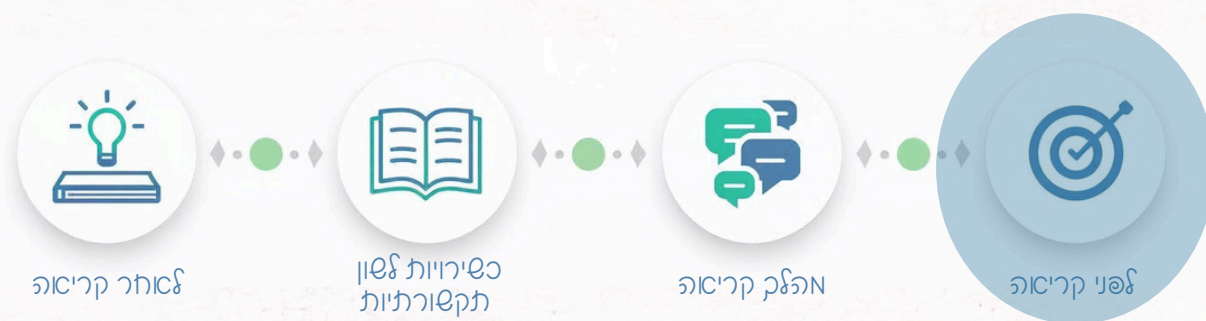
לפני קריאה

המזכירות הפדגוגית
למידה מציחה אדם

צפייה בסרטון

תְּמֻנָּה וְכֹתֶרֶת

- 1 **מָה** אַתֶּם רֹאִים בְּתֻמּוֹנָה?
- 2 **מָה** עוֹשִׂים הָאָנָשִׁים בְּתֻמּוֹנָה?
- 3 **אִיפֹה** הֵם נִמְצְאוּ?
- 4 **מָה** כְּתוּב מִתַּחַת לְתֻמּוֹנָה?
- 5 **מָה** הַקֶּשֶׁר בֵּין הַתֻּמּוֹנָה לְכֹתֶרֶת?
- 6 **מָה** אִפְשָׁר לְהֵבִין מִהַתֻּמּוֹנָה וּמִהַכֹּתֶרֶת עַל נוֹשֵׂא הַטֶּקְסֵט?

מטקסטון לטקסט

יום הניקיון הוא יום מיוחד שבו ילדים ומבוגרים יוצאים לנקות את הסביבה.

הרעיון התחיל מאדם אחד שאהב את הים ורצה לשמור עליו.

עם הזמן הצטרפו אליו אנשים רבים ממדינות שונות, והיום כיליוני אנשים משתתפים ביום זה בכל העולם.

המקרה זה הטקסטון אינו עומד בפני עצמו. תפקידו היחיד הוא להפנות את התלמיד לטקסט הארוך – למקום מיוחד בתוכו.

- האם מחפשים פרט?
- רעיון מרכזי?
- תהליך?
- סיבה / תוצאה?

القسم "ج" – فهم المقروء

חלק ג – הבנת הנקרא

اقرأ النص الذي أمامكم،
ثم أجيبوا عن الأسئلة التي تلي.

קראו את הקטע שלפניכם,
וענו על השאלות שאחריו.

מנקים את העולם

ביום שלישי בשבוע שעבר קבלו כל הילדים מבית הספר בכפר כנא שקיות אשפה (קמא) גדולות. הם יצאו עם המורים לרחובות בכפר ואספו את האשפה שמצאו. באותו יום יצאו עוד ילדים מ-150 מקומות שונים בארץ כדי לאסוף אשפה. זה היה "יום הניקיון" בישראל. ביום הניקיון ילדים ומבוגרים יוצאים לרחובות, לחופי הים, לפארקים ולמקומות בטבע כדי לנקות אותם.

ילדים מנקים רחוב בכפר כנא

יום הניקיון מתקיים בכל העולם. הוא התחיל מרעיון (פִּקְרָה) של אדם אחד מאוסטרליה ששמו איאן קירנ. לפני 30 שנים הפליג איאן בספינה שלו מסביב לעולם וראה שהים מלכלך מאוד. הוא חזר לביתו, הזמין את חבריו ואמר להם: "אני כל־כך אוהב את הים, אבל הים והחוף מלאים אשפה שאנשים זרקו. אנחנו חייבים לשמר על הים שלנו!"

כרטיס ניווט לתרגילי רצף

- 1 קראו את כל המשפטים.
- 2 חפשו בטקסט משפט דומה במשמעות. לפעמים המילים דומות, ולפעמים לא.
- 3 כתבו ליד כל משפט בתרגיל את מספר השורה בטקסט.
- 4 סדרו את המשפטים לפי הסיפור: מה קורה קודם → מה קורה אחר כך.

זכרו:

מספר שורה קטן = קודם
מספר שורה גדול = אחר כך

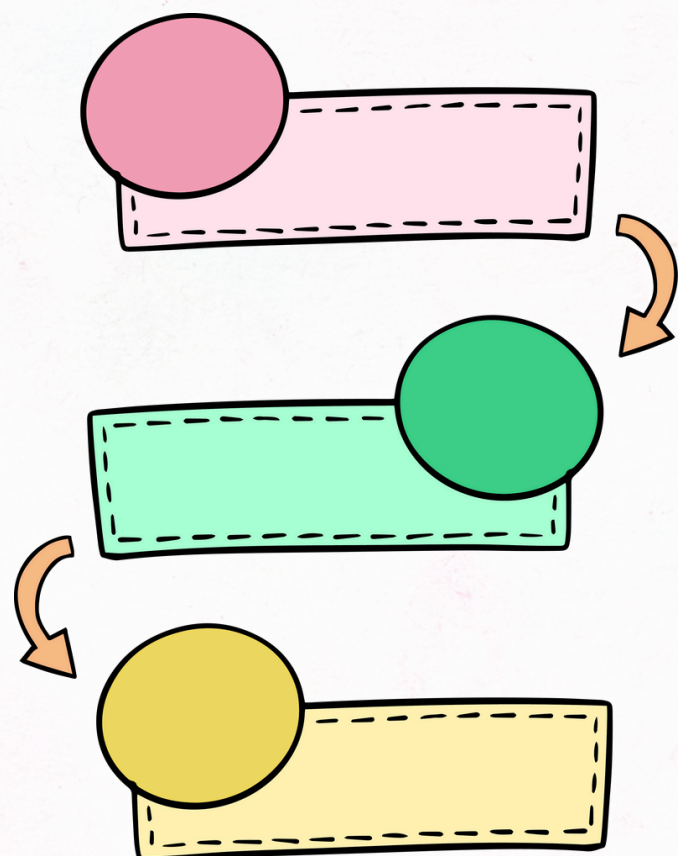

סוכי תשאו

תרגיל רצף

סדרו את המשפטים שלפניכם לפי סדר
הארוכים בקטע.
כתבו את המספר המתאים ליד כל משפט.

رتبوا الجمل التالية بحسب تسلسل الأحداث
في النص.
اكتبوا الرقم الملائم بجانب كل جملة.

4 במדינות רבות החליטו על יום נקיון. שורה 18-19

3 איאן וחבריו החליטו על יום נקיון בכל אוסטרליה. שורה 13-14

1 איאן הפליג בספינה שלו מסביב לעולם. שורה 7

2 איאן וחבריו נקו את חוף הים בעיר שלהם. שורה 10

תפילה

شكرًا